

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G

NÉPSZAVAZÁS ÉJSZAKÁJA

(A Kossuth Rádió rendkívüli adása)

1989. NOVEMBER 26. 22.30-tól
NOVEMBER 27. 4.20-ig

NÉPSZAVAZÁS ÉJSZAKÁJA
(Folytatás 21. h-tól)

22.30 h

- Rapcsányi: A népszavazás éjszakája. - kedves hallgatóim, folytatjuk reggel négy óra 20-ig tartó műsorunkat. Már jó néhány adatot megtudtunk, de úgy látszik, hogy változatlanul még a délután 16 órás jelentés az érvényes. Tehát a szavazásra jogosultak 53,6 %-a szavazott le. --- Azonban kitekintünk a világra. Bernád György jelentkezik Bonnból.
- Mi újság Bonnban?
- Esik az eső --- A rádióban most este 10 óra után egy kétmondatos hírben mondták el az 53,6 %-os részvételi arányt. Sokkal többet nem, csak annyit, hogy holnapra vagy holnaputánra lesz eredmény.
- Mi abban bízunk ebben az éjszakában, hogy úgy 11 óra után már megközelítő részletet is tudunk. --- Bizonyos értelemben a pártok némelyikének képviselője joggal értékelte úgy, hogy ez akár győzelemnek is vehető olymódon, hogy a szavazó szavazott. Odakint vajon az NSZK-ban mennyire kísérték figyelemmel a magyarországi eseményeket?
- Általában a magyarországi eseményeket igen erőteljesen kísérik figyelemmel. Ezt az éjszakát azért nem annyira. Nem mondhatom azt, hogy a mai népszavazás a nynémet figyelem középpontjában állt volna. Talán ha most nem következik be az utóbbi idő, az utóbbi 21 év legnagyobb változása CS-ban, talán hogy ha a nynémeteket nem érdekli mindennél jobban az NDK, akkor talán sokkal több szó esett volna rólunk. --- A rádióban 7-8. hír volt egyszer-kétszer ma. A lapokban nem olvastam a népszavazásról, ott egyetlen Magyarországgal kapcsolatos hír jelent meg, az is természetesen (az élelmiszerkiviteli korlátozás).
- Túlzás lenne részünkről azt hinni, hogy ennek a népszavazásnak amely annyira belpolitikai jellegű világesemények közepette nagyobb hangsúlya lenne, mint amennyit egy országnak a belső élete jelent. A berlini fal megnyitása az szinte robbanásszerűen érkezett, a CS-i események megrázták a világot. ---
- Ne csodálkozzunk azon, hogy az NSZK-ban most nem kommentálnak, itt magától értetődően nem nyilatkoznak és nem reagálnak. Mert az mondják, hogy megvárják milyen lesz a népszavazás eredménye, aztán beszélnek majd csak róla. Egy nekik fontosabb eseményről a prágai fordulatról sem beszéltek. ---

(népszavazás éjszakája)

Nem értik pld. - a FAZ-ot idézem - az itteni kollegák sem értették, hogy miért kellett négy kérdésről szavazni, amikor már háromban a magyar ellenzéknek tetsző döntés született. Csak úgy sejtettük, hogy az SZDSZ a néppel akarta megerősíttetni a parlamenti határozatokat. Sőt volt aki azt mondta, hogy igen kínos helyzet állhat elő, ha az elméleti lehetőség bekövetkezik, hogy a népszavazás a három kérdésben felülvizsgálja a parlament döntését. --- A FAZ azt mondja itt ki, hogy a SZDSZ egyszerűen meg akarták akadályozni Pozsgay I mre megválasztását, ill. csökkenteni akarták az esélyeit. Ugyanez a lap - nem kommunsita barát - azt írja, hogy a FIDESZ és a SZDSZ azzal, hogy nem fogadta el a demokrácia menetrendjét, kilépett a nemzeti minimális konszenzusból, ugyanakkor azonban ez a lap felismeri, hogy az aláírásgyűjtés, majd a népszavazás kiírata is igenis törvényes volt. --- Vannak félelmeik, mégpedig az, hogy a népszavazás kiírása --- mindenképpen az állami átalakulás késedelmét hozza. --- Nem egyértelműen fogadják a magyarországi népszavazás megrendezését. ---

- Az SZDSZ képviselői itt ülnek a stúdióban más vendégekkel, más pártok képviselőivel. Nem tudom, hogy jól értette-e Haraszti Miklós, amit Bernád György kollegám elmondott ezzel a nézetkülönbséggel, ahogy az NSZK lapok értékelik az SZDSZ magatartását. Szükségesnek tartja-e az SZDSZ most néhány mondatot mondani. --- Az egyik kérdés az volt, ha jól értettem, tehát Pozsgay megválasztását kívánja t.képpen meggátolni.

- Haraszti: Ez érdekes, hogy Németországban fel tudják fedezni ennek az éjszakának a tétjét, Magyarországon nem tudják. Nyilvánvaló durva ezt így mondani, mindenképpen bármiféle hatalmi pozíciónak a választások előtti létrehozását akarta az ellenzék régi álláspontjának megfelelően meggátolni ez a népszavazás. Majd meglátjuk, hogy elérte-e célját. De konkrétan a cikkhez hadd mondjam azt, kezemben tartom, és az értékeléshez csak ezt az egy kiegészítést fűzném Bernád urnak az ismertetéséhez, az MDF-et idézve történik ez az értékelés, tehát magának Viktor Maiernak az értékelése. ---

(folytatás a következő oldalon)

(Népszavazás éjszakája.)

- (Bernát) ---(- Az NSZK-ban történt htévégi eseményeket, illetve ezek sajtóviisszhangját értékeli Bernát tudósításában, az NDK-NSZK kapcsolatokról, valamint Mathias Rust brutális támadásáról, amelyet egy ápolómő ellen követett el.---)
- (Rapcsányi) És most meg kellene keresnem Trebics Pétert, mert - bocsásson meg.
- (SZABAD) Egyetlen megjegyzés HARASZTI Miklós kommentárjához, hogy az MDF -nek is van elnökjelöltje, FÜR Lajos személyében, tehát nem egyetlen személy fellépését befolyásolja mindaz, amit ő elmondott.
- Igen. Köszönöm szépen. Na, akkor Trebics Péter vajon merre jár?
- Itt vagyunk a Bajcsy-Zsilinszky körúton, pontosan a 66 szám előtt. Nyilván nagyon sokan tudják, hogy ebben az épületben van a SZABAD EUROPA RÁDIÓ stúdiója, a közvetítőkocsiban pedig KASZA László....

(folytatás a következő oldalon)

(népszavazás éjszakája)

- Rapcsányi: Trebits Péter vajon merre jár?
- Itt vagyunk a Bajcsy-Zsilinszky körúton.-
- Nagyszerű, és hol vagy?
- Pontosan a 66 szám előtt. Amiről már nyilván nagyon sokan tudják, hogy ebben az épületben van a SZABAD EURÓPA RÁDIÓ stúdiója. A közvetítőkocsiban pedig KASZA László, a SZER munkatársa, aki akkor érkezik Bpestre, ha valami komolyabb esemény történik nálunk, megerősítvén a munkatársi gárdát.
- Rabcsány: Véletlenül lehet csak elkapni, mert azt hiszem Kasza László nemrég a parlamentben volt, ugye - Hall engem ugye? Mit tapasztaltál?
- KASZA: Igen. A parlamentben voltam, előtte - Talán azzal kellene kezdenem, hogy az estét a SZDSZ-nek a Ráday utcai központjában kezdtem, utána az Ó utcába mentem abba a reményben, hogy ott is össze tudunk szedni valami reakciót a MDF részéről, sajnos az Ó utca zárva volt. Onnan a parlamentbe mentem, de csak rövid időre, és most visszajöttem ide a stúdióba, ahol is igyekszem összevágni holnap reggelre egy összefoglaló műsort, kommentárokat, véleményeket különböző pártok vezetőitől, vezetőségi tagjaitól, hogy reagáltak az eddigi rendelkezésekre álló ...
- Rapcsányi: ... kollegám, hát úgy mint régen. Na most akkor mondjál, beszéljünk arról, hogy mi az impressziód az eddigiekről? Te sem tudsz többet ugye, mint 53,6 %.
- Pontosan.
- Hogy lehet, hogy nem tudsz többet?
- (nevet) Jellemző az, hogy a SZER-től még mindig valahogy azt várják, hogy többet tudjon mint a Kossuth Rádió. Eddig is legalább annyit tudott mint a SZER, csak legfeljebb az volt a probléma, hogy nem mindig tudta bemondani.
- Igen. Elnökhelyettesünk itt ül az üvegfal mögött, látom Agárdi Péter kezét rázva inti neked és köszöni ezt az elismerést, amelyre azt hiszem talán egy kicsit rá is szolgáltunk. Hát kérem így kompromittálok mindenkit ebben a műsorban. Kedves Kasza László, akkor mondjad, mi a benyomásod?
- 53,6.
- Minőségi részleteket tudsz valamit?
- Nem tudunk minőségi részleteket. Ahhoz még majdnem 24 órára lesz szükség, hogy egészen pontos képet alkothassunk.

(népszavazás éjszakája)

- Bár lehet, hogy még a ma éjszaka folyamán.
- Hát hogy ha ilyen optimista vagy, nem tudom. Én úgy gondoltam, úgy értesültem a parlamentben hogy pontos képet még nem nagyon fogunk ma este, éjszaka kapni. Nem is az a fontos. Én úgy gondolom, hogy az alapkérdés az az volt, hogy érvényes lehet-e a népszavazás, vagy nem lesz érvényes a népszavazás. Az 50 % elmegy vagy nem megy el szavazni.
- Hát erről van szó. újságírói
- Na most nem kellett ahhoz különösebb/érzék, hogy az ember a szabaddemokraták központjába menjen el abban az időben, am ikor az első irányszámot közzéteszik, és ott tudja leolvasni az arcokról, a véleményeket, azt hogy megkönnyebbülés van, vagy elkeseredés. Ott voltam röviddel 8 óra után a SZDSZ Ráday utcai választási központjában, a bejelentést, hogy 53,6 %, nagy taps fogadta és senki nem csinált titkot abból, hogy ez egy megkönnyebbülés volt. Remélik azt, hogy - ez egy délután 4 órás adat volt - remélik azt, hogy a szám magasabb lesz.
- Igen, Hát Novotny Zoli a parlamentben már olyan pletykát is hallott, hogy 57 %- Na de nem is erről van szó. Te magad is jártál bent a parlamentben. Milyennek látod a technikai lebonyolítást, az információk érkezését is, közzétételét.
- Nézd, úgy gondolom, hogy ahhoz képest, hogy nálunk ez az első ilyen adatfeldolgozó próbálkozás, hogy ilyen gyorsan és ...
- ... ez a mondat nagyon szép, hogy nálunk - tudod!
- Hát persze, hát én ide tartozom.
- Igen. Szóval, nálunk...
- ... nálunk ez az első ilyen próbálkozás, hogy ilyen gyorsan próbáljunk tájékoztatni egy valódi választás eredményéről az embereket, hiszen azért ugye eddig 40 éven keresztül gyorsan meg lehetett mondani előre, hogy 98,9 vagy 97,6 %-os lesz-e a végeredmény. Nos, amikor ilyen differenciált kérdésekben kell választ kapnia az embereknek, ahhoz képest úgy érzem, hogy tényleg a szakemberek, a tájékoztatási szakemberek, most gondolok itt az adatfeldolgozó szakemberekre, szóval ők igenis nagyon jó munkát végeztek.
- Trebits: Vannak - mert tudom hogy vannak információik, hiszen a

(népszavazás éjszakája)

SZER már ma 3 óra 10 perckor adott egy 50 perces hasonló jellegű műsort mint amilyen most a miénk, és már abban is szó volt a választások tisztaságáról. Tehát erről lehet, hogy több információjuk van.

- Kasza: Án hála Isten mondhatom, hogy viszonylag kevés visszaélésről értesülhettünk. Megint a SZDSZ-nek központját kell idéznem, ahol is erre figyeltek elsősorban valamint a mi vidékre szétküldött 10 tudósítónk, szabad munkatársunk, akik tájékoztattak bennünket arról, hogy a különféle városokban hogy s mint történt hogy bonyolódott le a választás. Nos, az alapprobléma az változatlanul ma is az volt, amiről már napok óta tudtunk, hogy ezek a bizonyos kopogtató cédulák ezek vagy nem érkeztek meg, vagy túlságosan is megérkeztek, értem azt, hogy olyanok is kaptak, akik már egyrészt évekkal korábban meghaltak, külföldre távoztak, állandóan ott élnek és így tovább. Szóval bizonytalanság van affelől, hogy t.képpen hány választásra jogosult van.

- Trebits: Magyarán, manipulációról sehonnan?

- Kasza: Manipulációról igazán nem, nem érkezett hír. Vannak természetesen olyan értesülések, hogy bizonyos laktányokban a katonáknak nem adtak lehetőséget, hogy kimenjenek, más laktányokban adtak lehetőséget nekik, de nem volt állandó, azaz nem az állandó lakhelyükre mehettek. De mondom, hála Istennek nagy manipulációk, amitől lehetett tartani, vagy tartott talán az ember, felesleges volt az aggodalom. Így érezzük most.

- Rapcsányi: Na most én viszont elszórakoztatlak három 1946-os viccel. T.illik a műsor mindenre figyelő szerkesztője László Gyuri ügyelt arra, hogy a népszavazás hangulatában vagyunk, hát azért már volt egy kísérlet Magyarországon 46-ban és az akkori Szabad Száj szabon éllel és csipkelődve írta az akkori megjegyzését : Két férfi beszélget a kávéházban. Mondja, maga melyik pártba lép be? - Én a radikális pártba. - Miért éppen oda? - Mert szeretem a magányt. --- Köszönöm szépen. Számíthatunk-e arra kedves Kasza László kollegám, hogy az éjszaka folyamán amikor már leírod a jelentést meg mindent még találkozunk, mert mi 4 óra 20-ig vagyunk.

- Hát mi itt vagyunk a Bajcsy-Zsilinszkyn végig.

- Értem. És az URH kocsí fel tud oda menni a lépcsőn?

- A lépcsőn nem, de én le tudok jönni rajta. Mint ahogy most is.

(népszavazás éjszakája)

- Értem, akkor v.szinűnek tartom, hogy erre sor fog kerülni, hogy találkozunk.

- Szívesen.

- Rapcsányi: Szeretném tudni, hogy a Parlament Vadász termében Novotny Zoltán jutott-e újabb információhoz?

- Lehet hogy nyugodtan nem, de az országos választási bizottság két tagja is itt áll mellettem, dr. Torgyán József és dr. Balsai István. Balsai István kezében papír van. Azt hiszem, hogy ez információ.

- Ez egy nagyon kicsi minta, amit úgy gondolunk, hogy valamilyen formában összefüggéseket is illetően tudunk nyilvánosságra hozni. 1,8 %-os minta. --- Tehát ez azt jelenti, hogy a 100%-ot véve ez az 1,8 % ez azt jelenti, hogy itt már kérdésekre adott válaszok csoportosítása is szerepel, amit eddig még nem tudtunk közölni, és a részvételi arány is pontosabb. Tehát azt hiszem, hogy a részvételi arányt illetően ez a minta eligazíthat minket. 59,4 % az érvényesen szavazók (23 óra 03 perc). - De mondom ez egy minta alapján megállapított. - Ez az 1,8-nek a 59,4 %-a. --- Ez az a szám amit szortírozni lehetett az igenek és a nemek szempontjából. Most amennyiben ha egyes kérdéseket vesszük, akkor ez az 59,4 % ez picit eltérő, mert egyes kérdések tekintetében további érvénytelenségek vannak, mert pld. valaki nem válaszolt valamelyik kérdésre, a többi kérdés szempontjából romlik az arány. --- Tehát az első kérdés, ez a bizonyos köztársasági elnökre vonatkozó, eszerint a minta szerint 59,4 %-os részvételt jelent, 46,3 % igennel válaszolt, 53,7 % pedig nemmel. - Ezmint tudják azt jelenti, hogy a közvetlen elnökválasztás győzött ezen a mintán, vagyis a szavazók 53,7 %-a úgy döntött, hogy a köztársasági elnököt közvetlenül válassza meg. - De ez egy minta. --- A másik három kérdés az várhatóan 95-95,6-95,2 %-ban igenekkel döntött. ---

- Vajon miért csordogál ilyen gyengén a részeredmény? ---

- (Torgyán József elmondja, hogy az előbb ismertett táblázatra semmilyen következtetést nem lehet alapítani, mert minimálisan 10 %-os eredményt kell feldolgozni ahhoz, hogy abból bármilyen következtetést le lehessen vonni. Ez az 1,8 % még félrevezető lehet)

(népszavazás éjszakája)

- (Elmondják, hogy a szavazás után mivel, hova szállítják a szavazatokat^{at} és a további technikai menetről számolnak be.)

- Az országos választási bizottság névsora:

- Dr. Ádám Antal - alkotmánybíróság tagja

- Áber János - szociológus,

- Dr. Balsai István, Dr. Eörsy Mátyás, Dr. Takács Albert,

Dr. Torgyán József, dr. Staub Pál és Dr. Máté Gábor, a bizottság titkára pedig dr. Kara Pál.

- Egyetlen kérdést, hogy megenged Torgyán József és Balsai István. - Több helyről jöttek, voltak akiket az országgyűlés bízott meg ezzel a feladattal, de képviselik itt a FIDESZ, az MDF-t, az MSZP-t, az MSZDP-t is, hogy mennyire van egyetértés, csodálatos együttműködés ezen a bizottságon belül, vagy volt-e már hogy vitatkoztak?

- Hát kérem mi nem a monolitikus államhatalmat képviseljük, tehát természetes, hogy különböző nézeteket képviselő testület vagyunk, ahol közös álláspontot kell kialakítanunk. Ez a feladatunk. Hát megvitatjuk a kérdéseket is és eddig még közös nevezőre tudtunk jutni, remélem így lesz a jövőben is.

- Balsai István?

(folytatás a következő oldalon)

(Népszavazás éjszakája.)

- (BALSAI) Annál is inkább támogatom ezt a véleményt, mert hiszen egységes esküdt tettünk mindannyian, felelősségünk tudatában a választási jogszabályok és az alkotmány rendelkezéseire esküdtünk föl, tehát tkp. valódi eltérés nemigen lehet. Másképp láthatunk dolgokat, de az álláspontunkat egységesen kell kialakítanunk.

- Hát szabadna még ezzel kapcsolatban egy megjegyzést tenni? Nahát arra gondolok, hogy pld. felmerült, - igaz, az előbb csak kint a folyosón - de hoghy értékeljük azt, ha történetesen nem a négyzetbe tett jelről van szó, hanem egyéb olyan jelről, ami mondjuk félreérthetetlené teszi a választópolgár szavazásának a mibenlétét. De mondjuk a jel egy karika, - pld. körülkarikázza az "igen"-t, vagy melléírja az "igen"-t - tehát ilyen kérdésben, ott kapásból ellentétes álláspontra helyezkedtünk. Az én álláspontom az volt, hogy miután a választópolgár egyértelműen kifejezte az akaratát, azt helyes, jó szavazatnak kell elfogadni. Volt olyan álláspont is, aki ellentétes álláspontra helyezkedett, de végülis ezt a kérdést még nem vitattuk meg.

- (Tudósító) Azt akartam kérdezni, hogy mi a közös nevező?

- Kérem szépen, végülis nem vitattuk meg, de valamennyien egyetértettünk abban, hogyha a választópolgárok akaratnyilvánítása egyértelműen kitűnik a szavazólapról, és azt hivatalos szavazólapon adták le, akkor azt el kell fogadni "igen"-szavazatnak, ill. amilyen szavazat annak a vlaóságos tartalma.

- Ha a stúdióknak nincs más kérdése, akkor csak annyit, hogy a választási bizottság tagjai mikor kerülnek ágyba?

- Hát, azt nem tudnám megmondani, valószínűleg holnap délelőtt valamikor, átmenetileg, mert holnapután még van teendő.

- Hát, kérem szépen el sem tudom képzelni, mert több sajtóértekezlet lesz. Így például nekem részt kellennem a Kisgazda Párt részéről a 11 órakor tartandó sajtóértekezleten, tehát én ágyra nem is gondolok.

- Köszönöm szépen.

- (Rapcsányi) Én is köszönöm. Hát a stúdió vendégei is elmondhatják, hogy napok óta szinte talpon vannak, és most a következő programrészletünket úgy fogjuk csinálni, hogy beszélgetek még a stúdióknak egy új vendégével, azután kicsit zenélünk, majd sorra kérem a nem budapesti stúdiókat, hogy számoljanak be, mi mindent tudnak, mi minden történt, mert már ott is némileg tán tisztázódott a helyzet. Köszöntöm

(Népszavazás éjszakája.)

retnék - éppen az elhangzott beszélgetéssel kapcsolatban - megemlíteni. Igen gyakran elhangzott az a vád a népszavazás követelő pártokkal szemben, hogy hatalmas, fölösleges költségekbe sodorták az országot. Ez a vád már csak azért is megalapozatlan, mert e népszavazás kapcsán alkalom nyílik arra, hogy kiépítsék azt a számítógépes hálózatot, amelyre amúgy is szükség lett volna a szabad parlamenti választások alkalmával és a más kérdésekben később kiírandó népszavazások alkalmával. Ennek a költségeit is erre a népszavazásra terheltek rá, így jött össze ez a valóban viszonylag magas összeg. Világos azonban, hogy ennek a költségei nem erre a népszavazásra szólnak. Erre a beruházásra a jövőendő magyar demokráciának amúgy is szüksége lett volna.

- Igen, ezt el is mondták egyébként a tájékoztatón.

- Még egy dologról szeretnék beszélni. Egy sajnálatos dologról. Arról, hogy nem minden szervezet tartotta magát a törvényben szabályozott előírásokhoz. Voltak olyan pártok és szervezetek ebben az országban, amelyek a népszavazást megelőző 24 órában is folytatták a kampányukat, a NÉPSZABADSÁG-ban megjelent egy interjú, amelyik nyíltan agitált a népszavazással kapcsolatban az MSZMP(!) napilapja olyan címlappal jelent meg, amely nyíltan agitált a kampánnyal kapcsolatban. A Demokrata Fórum lapjának vezércikke pedig - amelyik tegnapi dátummal.... vezércikke is nyíltan agitált a főszerkesztő tollából a népszavazással kapcsolatban., sőt még tlaálkoztam olyan jelenséggel is, hogy az Emke-aluljáróban a tegnapi nap folyamán a DEMISZ aktivisták plakátokat ragasztottak, rölapokat osztoqattak, - nyíltan agitáltak a népszavazással kapcsolatban, a Szocialista Párt, illetve a DEMISZ álláspontját képviselve. - Ezeket a nyílt törvényszegéseket sajnos szóvá kell tenni. Ennek valószínűleg jogi konzekvenciái is lesznek, ugyanis itt most rendkívül fontos, hogy a törvényes előírásokat, a demokrácia játékszabályait minden fél betartsa. A szövetséges négy párt, amelyik a népszavazás kiírása mellett volt, tartotta magát a törvényes előírásokhoz. Az ellenfél, az ellenérdekű fél azonban - úgy tűnik, hogy nem igazán tartotta be ezeket az előírásokat.

- Erre vonatkozólag az Országos Választási Bizottság - mint az MTI jelentette - úgy nyilatkozott, hogy nem tekinti magát jogosultnak hogy ilyen jellegű törvénysértések ellen fellépjen, ezért a bizottság kezeményezi, hogy az országgyűlési képviselőválasztásig ezt a kérdést

(Népszavazás éjszakája.)

jogilag rendezzék. Tehát ez volt a bizottság nyilatkozata. - Minden kedves vendégtől megkérdeztem, hogy - vegyük most az 53,6 tized százalékot, ami 16 órás jelentés volt -, hogy még a szavazás megkezdése előtt mit gondol, körülbelül mennyien fognak szavazni; milyen százalék alakul ki? - Előre megmondom, hogy majdnem mindenki vesztett, mert őszintén elmondták, hogy nem gondolták, hogy ilyen magas százalékban szavaznak. Tegye a szívére a kezét FISCHER úr, na?

- (FISCHER) Én a szívemre teszem a kezem. El kell árulnom, nekem a civil foglalkozásom: közvéleménykutató. Amikor épp nem politizálok, akkor épp ez a szakmám, úgyhogy nekem viszonylag pontos információim voltak ezzel kapcsolatban, engem nem lep meg ez az eredmény, hiszen a közvéleménykutatások ezt az eredményt jóslták. Úgy tűnik, hogy az emberek megértették azt, miről van szó; megértették ennek a népszavazásnak a tétjét és tisztában voltak azzal, hogy ennek a népszavazásnak iegenis tétje van; igenis a jövő demokráciáját lehet kialakítani, úgyhogy se politikailag nem lepett meg a dolog, se mint szakembert nem lepett meg a dolog. Én nagyjából ezt az arányt vártam.

- Köszönöm szépen. TÓTH András, az MSZP képviselője:

- (TÓTH) Üdvözlöm FISCHER urat körünkben. A korábbi beszélgetésen nem vett részt és szót kértem..... hát elsősorban azért, mert a 30 órás marathoni kapcsolatban a beszélgetés első részében azt hiszem hogy úgy foglaltunk állást, hogy valóban voltak különféle megsértései, de azt hiszem, hogy az a vélemény, amit FISCHER úr körünkben itt elmondott, azért indokolja, hogy én a magam részéről korrekciókkal éljek. Elsősorban azért, mert azt hiszem, hogy minden párt ebben a jelenlegi helyzetben tud szépen sorolni olyan eseményeket, amelyek a törvényszegést illusztrálják. Csak próbálok itt néhányat felsorolni. Napközben mi összegyűjtöttünk a Fidesz lapjának Pápan történő megjelenése. A mai nap jelent meg, tele van a népszavazással kapcsolatos propagandával. Kérem szépen, abban a szavazó kerületben, ahol POZSGAY Imre szavazott; járdafestés a mai nap folyamán - nyilván nem POZSGAY Imre támogatására vonatkozó feliratokkal. De folytathatom a sort azokkal az eseményekkel, amikor Fidesz-SZDSZ szórólapba csomagolva-behajtván jelentek meg az úgynevezett kopogtató cédulák. Én azt hiszem, hogy mindezeket csak azért voltam kénytelen ebben az eset-

(Népszavazás éjszakája.)

ben főlemlegegetni, mert elég nagy teret szentelt..... tudok szép számmal ilyeneket felhozni. Nem hiszem, hogy ebben az esetben nekünk az lenne a funkciónk, hogy soroljuk ezeket a sérelmeket. Én azt hiszem, hogy higgadt körülmények között ezeket lehet és kell rendezni. Kénytelen voltam erre válaszolni, mert valamifajta egyoldalúság érzetét keltette volna, ha erre a felvetett sorra nem adok választ.

- Igen.

- (FISCHER) Hogy reagáljak annyit az MSZP igen tisztelt képviselőjének mondataira, hogy egyetértek vele abban, hogy ezt higgadtan és a jogállamiság szabályai szerint kell rendezni, annyit azonban megjegyeznék, hogy néhány helyi szervezet, - pontosabban a FIDESZ pápai szervezetének - cselekményeit nem lehet egy sorban említeni egy országos napilap főszerkesztője által elkövetett törvénysértéssel. Azt gondolom, hogy a kettő között minőségi különbség van.

- Haraszti Miklós,

- (HARASZTI) Én most nem reagálnék erre a vitára, de egy dolgot mondanék, ugyanis nemcsak FISCHER Györgynek a mondanivalója jutott eszembe, hanem már jóval korábban szerettem volna mondani. Akkor, amikor a falu jelentős fölsseregléséről beszéltünk és most FISCHER Györgynek a budapesti központi, vagy súlypontú pártok alsószintű együttműködéséről mondott szavai juttatták eszembe, hogy azért a kisgazdáknak a Kisgazda Párt igen lelkes aktivistáinak óriási szerepe van abban, hogy a faluban is ilyen jelentős a részvételi arány és hát hadd mondjak meg ezt az alkalmat arra, hogy megemlékezzek mind a négy párt aktivistáinak igen-igen odaadó, pénzt és napot nem kímélő, pénzt és fáradságot nem kímélő munkájához. Hadd mondjam el azt, hogy ez a titka ennek a kampánynak és nem a pénz. Ez a lelkesedés a titka ennek a kampánynak. Megható esetek tömegeiről tudnék beszámolni. Például a szabad demokraták nem egy tagja vett ki kéthetes szabadságot a munkahelyén, vagy az üzletéből pld., hogy csak ennek a kampánynak szentelje magát és ilyen esetet tudnék sorolni a Kisgazda Pártból is és gondolom a Fideszből és a Szociáldemokata Pártból is. Ez az odaadás, ennek a tétnek a szolgálata, ami ebben a kampányban fennforgott, ez a titka a kampány sikerének - a részvételi arányt tekintve.

(Népszavazás éjszakája.)

- (Rapcsányi) A Független Kisgazda Párt képviselőjét mi is - hogy így mondjam - lázasan keressük, mert részint URH-kocsik, részint telefonok révén, valóban azt szeretnénk, ha mindenki itt megszólalna, és mivel elterjedt itt ez a szólásmondás, hogy a választást lényegében a vidék oldotta meg; a falu nyerte meg - mondták itt a folyosón -, dehát anélkül, hogy ebbe részletesen belemennék, a Független Kisgazda Párt képviselője nélkül nem szeretnék eljutni 4 óra 20-ig.
TEssék parancsolni SZABAD György:

- (SZABAD) Nem vezetne nagyon jóra.....

(folytatás a következő oldalon)

(népszavazás éjszakája)

- Szabad György: Nem vezetne nagyon jóra, ha minden szervezet a sérelmeit hosszan sorolná, de a történelmi valóságnak megfelelő képet kell azért kialakítanunk, és ebbe a képbe egy dolgot hadd említsek meg. Az egyik esetében a képre hivatkozás az képletes, t.illik mindennél súlyosabb sérelemnek tartom azt, hogy megjelenhettek igen nagy számban olyan röpcédulák és plakátok, amelyek az alkotmánymódosítással megállapított köztársasági elnöki jogkört és a köztársasági elnök felelőssége tekintetében egyszerűen a frissen alkotott törvényekkel ellentétes megállapításokat tartalmazta. Gondolok itt az ellenőrizetlen és korlátozhatatlan jogkör emlegetésére. Ez olyan mértékű sérelme a törvénybe iktatott demokratikus vívmányainak, ami a népszavazás demokratikus jelzőjét önmagában megkérdőjelezi. A másik, valamennyi polgártársunknak a közös élménye. Hogy itt olyan méretű, módszerű propaganda kampány volt. Bpestet t.képpen igenekbe csomagolták, ami már-már az egyszerű ember józan ítélőképességét veszélyeztette, és nyugdíjasaink stopper órával mérték, hogy a felvilágosító célú szerény számban megjelent MDF plakátok hány percig, és legritkább esetben óráig maradhatatott úgy a falon, hogy ne ragasztották volna le. --- Mindez megerősíti azt a kívánságunkat, hogy a választási propaganda tekintetében is érvényesülnie kell etikai normáknak, olyanoknak, amelyekben lehetőség szerint valamennyi párt megegyezik és amelynek a korlátain nem lép át senki.

- Rapcsányi: --- Most ismét a Parlament Vadászterme.

- Novotny: E pillanatban a TV-ban dr. Győrffy Miklósnak Dr. Kara Pál, Áber János és dr. Takács Albert mondta el a 10,9 %-os adatot, tehát az iménti 1,8 %-os --- valamivel vaskosabb. Ezek szerint a 10,9 %-os minta alapján 58,8 % a megjelentek aránya, érvényes szavazatok száma 55,2 %. Az első kérdésre ebből igennel válaszolt 46,8 nemmel 53,2. A második kérdésnél 94,8, a harmadik 95, a negyediknél 94,6 az igennel szavazók aránya. - hangsúlyozom, hogy ez 10,9 %-os minta alapján - tehát 20 terület szavazása alapján. - Ideiglenes eredmény. ---

(folytatás a következő oldalon)

(Népszavazás éjszakája.)

- (Rapcsányi) Kedves hallgatóink, negyed óra múlva éjfél van. A népszavazás éjszakáját ötljük együtt és szeretném ezt a negyedórát arra felhasználni, hogy a nem budapesti stúdiókat végigkérdezzem, hiszen nem akarom őket reggelig itt tartani a társaságunkban és most már talán lényegesebb dolgok nem is történnek. De mégis, milyen új információk születtek? Debrecen Kazinczy Károly.

- (Kazinczy) A 10 % fölötti mintának a bővítéséhez érkeztek be már jegyzőkönyvek a választóközetekből, de hogy mennyire bonyolult, bizonyítja, hogy sokat vissza kellett küldeni. Eddig már tizet visszaküldtek - nem hivatalos információink szerint. Azon kívül a megye 47 településéből 23-ban van számítógép, - már ami a szavazásban érintett - úgyhogy azt hiszem, hogy mivel itt havas, szeles idő van, ez valószínűleg gond lesz. És az üdülővendégek, - amelyeket már említettem az elején is -, az igen-igen gond, mert van olyan szavazóköz, ahol elfogadták azt a szavazást is, ahonnan nem hozott az állandó lakóhelyéről a vendég igazolást, - gondolom ez is problémát fog okozni majd a jegyzőkönyv hitelesítésénél. Még új információ annyi, hogy a szoboszlói Tanács VB-titkára, jelezte a választási bizottságnak, hogy az MDF bojkottjáról szóló papírlapok jelentek meg mára virradóra a postaládákban. Hát eddig még ilyen lapot nem sikerült tlaálni és nem sikerült azt megtalálni azt, aki ezt elhelyezte. - Még maradok az adásban a magam részéről, ugyanis van egy olyan hangfelvételem, amelyik ellenkezik, ill. vitatkozik az egyik stúdióvendégünknek a véleményével, amely arról szólt, hogy az emberek megértették volna a népszavazás lényegét.

- Győr , Nagy István:

- (Nagy) Hallgatnak minket a Dunántúlon Rapcsányi László, mert nagyon sok telefon érkezik ide a stúdióba. Rengetegen érdeklődtek amiatt, hogy 9 és 10 óra között nálunk volt ez az áramkimaradás, amit én említettem már. Azért telefonáltak nagyon sokan, ugyanis gyanakodtak; a sorozatos áramkimaradásokat provokációnak vélték, - vagyis hogy a számítógépes rendszert akarja ezzel valaki befolyásolni. Utánanéztünk, ill. az Észak-dunántúli Áramszolgáltató Vállalat szakemberei elmondták hogy egy trafóházban adódott az időjárás miatt műszaki hiba. Szó sem

(Népszavazás éjszakája.)

volt provokációról. Egyébként egy fél órája, háromnegyed órája, azt hiszem a Parlamentben vetődött fel - te kérdezted meg -, hogy hányan utaznak egy kocsiban, ugye, amelyik a megyeszékhelyről Budapestre viszi az anyagot? Megkérdeztem Győrben, hát erre nics külön rendelkezés. A területi bizottság elnöke kijelöl egy kísérőt, de csak azért, hogy ne menjen egyedül a gépkocsi a havas éjszakában. Annyi hírem van még Fejér megyéből, - ott is hó van, elég erősen esik a hó - több helyen vissza kellett küldeni a jegyzőkönyveket, mert pontatlanok voltak, logikailag nem tudták értékelni ezeket és aztán majd megint visszavinni, - ez jelentett gondot. Ugyanilyen gond van a Sopron környéki falvakban a hó miaatt, lehet hogy reggelig be sem érkeznek az anyaggal Győrbe. Van egy-két sztorim, így maradon még a helyem.

- (Rapcsányi) Miskolc, Csonka László.

- (Csonka) Én is a hóval folytatom. Hozzánk egyetlen telefon érkezett, ez a miskolci Közüti Igazgatóság éjszakai ügyeletese volt, akinek a fennhatósági területe Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye. Hallgatta ő is az adást és nem tudott egyetérteni a 10 óra utáni sajtótájékoztató eredményével, ahol említették, hogy ezekben a megyékben a hó miatt nem érkezik időben a jegyzőkönyv. Azt kérte, hogy mondjam el, ő ilyen jelentést nem adott Budapestre, mert sehol térségünkben nincs olyan viszony, amely lehetetlenné tenné, vagy lassítaná, hogy ezek a jegyzőkönyvek elkerüljenek.....(Elromlik az áram) Ahhoz a bizonyos kismintához, a 10,9-hez Borsod-Abaúj-Zemplén megye úgy járult hozzá, hogy Miskolc egy része, Tokaj, Sajószentpéter és Emőd adatai futhattak már be Budapestre, pedig 14 városból kell eljussanak az adatok. A megyei választási bizottság szerint a vártnál rosszabbak a jegyzőkönyvek. Talán kevés volt az az egyszeri alkalom, amiről egy félórával ezelőtt volt szó, hogy a szavazatszedő bizottság tagjai egyszeri alkalommal vettek részt. Lenne egy kérdésem a stúdióvendégekhez. Egy kis szakmai vita volt itt, ugye egy házban vagyunk a megyei napilap munkatársaival, az ÉSZAKMAGYARORSZÁG munkatársaival, akik nem olyan régen tartották a lapzárták, s ha szükség van rá, éjfél után egy kis lapszemlét is tudunk adni. Szóval, az a bizonyos kérdés. Az már kiderült, hogy valószínű az első kérdésnél a "nem"-ek több lesz, mint az 50 % + 1. Legalábbis eddig úgy néz ki. Ez azt je-

(Népszavazás éjszakája.)

lentené, hogy január 7-én lenne választás, - tehát elnökválasztás - és a szakmai vitát az váltotta ki az újságírókból és belőlem, hogy tudomásunk szerint holnap este POZSGAY Imre államminiszter Borsod-Abaúj-Zemplén megyébe érkezik, és nem is a holnap esti programja a lényeg, hanem a keddi program: Sátoraljaújhelyen, Sárospatakon és Encsen lesz. Na most, aozn meditáltunk, ha kedden délelőtt közzéteszik az adatokat és kiderül, hogy olyan szavazás lesz, hogy újra népszavazás lesz, akkor POZSGAY Imre kedden ennek tudatában megkezdheti-e kampányát Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, mint köztársasági elnökjelölt?

- Igen, ez érdekes kérdés. Szerencsére itt van HARDI Péter, a Külügyi Intézet igazgatója és SCHMIDT Péter alkotmányjogász. Hallották az urak a kérdést?

- (HARDI) Nem kerülhet sor újból népszavazásra. Nem egészen értem a kérdést. Ennek a népszavazásnak lesz egy eredménye. Most már attól nem kell félni senkinek, hogy kevesen járultak a szavazó fülkékhez. Én úgy vélem, hogyha keddre hivatalos eredmények vannak, tehát a hivatalos eredmények megvannak és az eredmények arra utalnak, vagy azt hozzák, hogy január 7-én a köztársasági elnökválasztást meg lehet tartani, akkor nem kezdheti.

- (Rapcsányi) Nyíregyháza. Ágoston István.

- (Ágoston) Oly sok mindent kéne elmondani, de nem mondok most semmit, akkor éjfél után még maradok. Annyit azért még hozzáteszek, hogy a Dmeisz szombaton Nyíregyházán is ragasztott plakátokat. A jegyzőkönyvben ezt most rögzítették, mint ahogy a kerületi választási bizottság titkárától, Dr.Fekete Zoltántól ezt a hírt megkaptam. Ezen kívül van egy érdekes dolog: az 55 jegyzőkönyv alapján 20-ezer ember véleménye alapján, a munkásörségre - ez vidéki szavazás, azért érdekes - 7,5 % érvénytelenül érkezett be a központba. Ez azt jelenti, hogy nem tudják azt vidéken, hogy mi is volt a munkásörség.

- (Rapcsányi) Pécs. Kovács Zoltán.

- (Kovács) Természetesen mi is megragadjuk a lehetőséget, hogy a fővároson keresztül a vidék Magyarországról egy présadat: Pécssett

(Népszavazás éjszakája.)

van már a Baranya megyei adatoknak a fele és ennek is a 25 %-a már Budapesten van. Ha már POZSGAY Imrénél tartottunk, tegnap a Magyar Paraszt Szövetség nagygyűlése volt Kaposvárott és ezután az ottani területi választási bizottság szintén jegyzőkönyvet készített. Ugyancsak nem egyértelmű még mindig a megyei párt-napilapok szerepe a korteshadjáratokban. - Ez egy baranyai példa. -

- (Rapcsányi) Szeged. Polgár Gyula, van egy mondatod?

- (Polgár) Igen. Két adat, egyik Békés megyéből, a másik Bács-Kiskún megyéből.- A beérkezett jegyzőkönyvek alapján szomorúan állapították meg Békés megyében, hogy a szavazatok 6 %-a érvénytelen, míg Bács-Kiskún megyében ez az arány 10 %-os.

- (Rapcsányi) Szolnok. Benkő Imre.

- (Benkő) Egy mondatom van: az összesített jegyzőkönyvek többint a fele érkezett meg a megyeszékhelyre. Olyan nagy a szóródás az "iegn" és a "nem"-ek között, hogy prognózisra senki sem vállalkozott.

- (Rapcsányi) Két perc múlva éjfél, akkor híreket mondunk.-

- (Zene)

(folytatás a következő oldalon)

(népszavazás éjszakája)

H í r e k

24.00 h

Tartalom: --- Az országos választási bizottságnál legkorábban éjjél körül várhatók az első érdemi előjelzések a népszavazás eredményéről. ---

- Az országos választási bizottság közlése szerint a szavazóhelyiségek 11 %-ból beérkezett jegyzőkönyvek alapján a következő adatok állapíthatók meg: A mintaértékű felmérés szerint a szavazatok 55 %-a érvényes. És a népszavazás feltett első kérdésre 46,8 % voksolt igennel. 53,2 % nemmel. A többi három kérdésre több mint 90 % igennel szavazott. A bizottság azonban hangsúlyozza, hogy ez csupán töredéke az összes szavazókörzetnek és a végleges kép még másképp is alakulhat.

- Cs-ban vasárnap is többszázazres tömeggyűlések voltak. (Ismétlések a Hírvilágból) ---

A szovjet parlament reformpárti csoportjának elnöke javasolta, hogy a népi küldöttek következő kongresszusán zárt ülésen vitassák meg a Karabah hegyvidéken kialakult helyzetet. ---

A SZU-beli dél-Oszétia autonóm területen összeecsaptak a belügyi egységek és a grúz tüntetők, amikor az utóbbiak a kaukázusi vidék központjába akartak menni. Nyugati hírügynökségek szerint a lövöldözésben 19 ember sebesült meg. ---

Lengyelországban hétfőtől rendkívüli mértékben megdrágul több alapvető élelmiszer. A kenyér ára csaknem hatszorosára nő, a tej mintegy hétszer drágább lesz.

Lengyelországban váratlan szakadás történt a független diákszövetség varsói kongresszusán. Négy város küldöttei önálló ifjúsági szervezet létrehozását határozták el. ---

(hírek, 24)

Lengyelországban Gdanskban fiatalok tüntettek a atomerőmű építése ellen. A több mint 10 napja tartó tiltakozó akció és az öt nappal ezelőtt kezdődött éhségsztrájk hatására a hatóságok egyelőre nem vitték tovább a gdanski kikötőből az atomerőmű első reaktor részegységét.

A libanoni parlament egyhangulag bizalmat szavazott a tegnapi megalakult új kormányra. ---

Az argentin államfő egyetért az ellenzék javaslatával, hogy vigyék haza és temessék argentin földbe Che Guevarát. ---

Új Magyar Irodalom néven platformot alakított mintegy 30 író az írószövetség közgyűlésének második munkanapján. Azzal indokolták lépésüket, hogy a tanácskozáson nem születtek olyan döntések, amelyek az írószövetség munkáját, szemléletét és belső működési rendjét hozzáigazítanák a gyökeresen megváltozott társadalmi strukturához. A közgyűlésen a Magyar Írók Szövetsége Magyar Írószövetségre változtatta nevét és elhatározta, hogy működését kiterjeszti az egész világra. A közgyűlésen ismertették a 71 tagú választmány névsorát. A testület hamarosan kijelöli a Magyar Írószövetség új elnökét és főtitkárát.

A bányászszakszervezet kongresszusán megalakították a bányaiipari dolgozók szakszervezeti szövetségét. ---

A Postás szakszervezet vezetői nem vesznek részt a posta átszervezésében, ha a hónap végéig nem sikerül garanciákat kapni az új nagyvállalatok működőképességére. ---

Bpsten a havazás miatt erősen lelassult a forgalom, mert az utakat jégpáncél borítja. A fővárosi közterületfenntartó vállalat géppel szórja az utakat. ---

Holnap reggel 6 órától rendkívüli hó munkásfelvétel lesz. ---

(népszavazás éjszakája)

- Kedves hallgatóink, negyed órával múlt éjfél. November 27-e. ---
Kedves Trebits Péter hol jártok?

- Jobbra mellettem egy nagy fehér ház a MSZP székháza, balra pedig a Duna. Mellettem pedig Szantner Iván van, az MSZP választási irodájának vezetője. Az imént én főnt voltam, láttam, hogy olyan 6-7 ember munkálkodik és vár munkatársai közül az információkra a főhadiszálláson. ---

- Szantner: Természetesen valamennyien nagyon izgulunk mi magunk is, és nem tudjuk, mint ahogy azt hiszem az országban nagyon kevesen tudhatják, hogy végül is ki fog pezszt bontani, de azért szeretném hozzátenni, (hogy itt a dolgoknak a tétje) - előtte hadd mondjak köszönetet azoknak a munkatársaimnak, elvtársaimnak, függetlenül a népszavazás eredményétől, akik résztvettek a mi kampányunkban az elmúlt hetekben és most a mai nap folyamán is, hadd mondjak köszönetet energiájukért, munkájukért, aktivitásukért. Meglátásom szerint azzal együtt, hogy a népszavazás főlősleges volt, mégis valamiféleképp a demokrácia próbája volt. Annak is a próbája volt, hogy az árukapcsolással kialakított 200 aláírás után amikor az embereknek van ideje gondolkodni a kérdéseken, és úgy döntenek igenről vagy nemről, akkor vajon hogyan döntenek. Tehát a népszavazás kérdése az az volt, hogy egy nagyon intenzív propaganda kampány után az emberek azok tudják-e, hogy miről döntenek, és nem az első lendület hatására, nem a hangzatos jelszó hatása alatt vagyis, hogy aki otthon marad az a múlt szavaz, mentek el, és gondolkodás nélkül húzták a négy igent, hanem igen is elgondolkodtak azon, hogy a köztársasági elnök kérdésében itt már nem a múltat akarjuk meghaladni, hanem sokunk felfogása szerint annak mielőbbi megválasztásával igazából egy új és szebb jövőt akarunk magunknak.

- Kezd olyan érzésem lenni mintha egészen biztos lenne abban, amit ez a 10%-os minta mutat, vagyis hogy az első kérdésre a nem szavazat lesz a többségben.

- Hát itt a szavazatok nagyon szoros végeredményt mutatnak. Természetes tudatában vagyok annak, hogy a dolgok alakulhatnak még így is, meg alakulhatnak úgy is. De az világosan látszik, hogy az emberek egy jelentős része elment szavazni, az végig gondolta ezt a kérdést és úgy húzta be a maga X-ét vagy keresztjét a nem kockába.

(népszavazás éjszakája)

- Önök egyébként kapcsolatokat tartanak a pártvezetőkkel, tehát még akár most is?

- Igen, igen. Aki igényelte azzal kapcsolatot tartottunk, tartunk, és hát a többségük igényelte.

- Be lehetett jelenteni, hogy kérem hogy hívjatok?

- Igen, igen, pontosan.

- Rapcsányi: Kedves Szantner úr hall engem? - Itt ül t. illik kollegája Tóth András. --- Minden bizonnyal hajnal felé még meg fog jelenni ott a kocsi. --- Hallgassa meg, hogy azért valami reflektálás történik, Haraszti Miklós az SZDSZ képviselőjében itt ül este óta velünk.

- Haraszti: Üdvözlöm Szantner urat a másik végen. Egyetértek vele abban, hogy gondolkodó válaszok születnek itt ebben a döntő első kérdésben. --- Hadd értékeljem ezt az egészen szembetűnő jellegzetességét a megosztási versenynek. Nagyon közel vannak egymáshoz. --- Azt politikai következtetéseket lehet levonni ebből. Én egészen messzemenőt és azt mondanám, modern európai ország vagyunk. ---

- Rapcsányi: Fischer György a szociáldemokrata párt alelnöke.

- Ha más haszna vagy eredménye nem is volt ennek a népszavazásnak, annyi bizonyos, hogy a viszonyok egyértelműbbé váltak. --- Ezekben a hetekben, az elmúlt egy-két hétben világossá vált, hogy melyek a valódi ellenzéki pártok, és melyek azok, amelyek csak hangzatos jelszavakban ellenzékiek.

- Tóth András MSZP : Azt hiszem, hogy az én refrakcióm is ugyanabból a gondból táplálkozik mint habár ő nem mondta ki ezt, én azt hiszem, hogy itt ez a népszavazás - eredménytől függetlenül - a magyar demokrácia főpróbája és én azt hiszem, hogy ilyen szempontból számunkra ez egy örvendetes eredmény, még ha - én ma is azt mondom - hogy nekünk nem a főpróbával kellett volna kezdeni, hanem az igazi előadással. --- Én a szocialista párt részéről úgy látom, hogy itt igenis többbelemű, továbbra is többbelemű ennek a magyar belpolitikai életnek szereplő gárdája, és itt

(népszavazás éjszakája)

inkább arról van szó, hogy bizonyos kérdés megítélésben alakult ki egy konkrét ügyben azonosság vagy különbség. ---

- Mindehhez még nem szólt hozzá az MDF képviselője Szabad György.
- Hadd szóljak egyszerre több kérdéshez. --- Egyetértek azokkal akik azt mondják, hogy egymáshoz közelítő esélyeket kell most latolgatni. A szavazók tábora megoszlott. --- Magas volt a távolmaradók hánya, egy kis hányad, amelyik az összválasztókhoz képest majd akár a többséget, akár a kisebbséget a szavazatot leadók között kialakítja. A nép igen jelentős része velünk együtt úgy értelmezte a dolgot, hogy nagyon korlátozott a tétje a mostani szavazásnak, amit - nem értek egyet az MSZP képviselőjével - aligha lehet a demokrácia főpróbájának tekinteni. --- Itt szeretnék utalni arra, ami több telefonkérdésben is felmerült, hogy vajon az MDF itt más párttal vagy pártokkal azonos oldalon helyezkedett el. Nem, az MDF önálló oldalon helyezkedett el akkor, amikor a választás helyett a népszavazást egy korlátozott téttel rendelkező megnyilatkozásnak tartotta, és hajdani indítványait a minél előbbi választásokra, hiszen már több mint egy évvel ezelőtt egy alkotmányozó nemzetgyűlés összehívását tartotta fontosnak, a népszavazás kiírása kapcsán is megismételte és most követeléssel fordult az országgyűléshez, hogy március 11-re, a parlamenti választásokat írják ki. --- Demokrácia akkor lesz Magyarországon, amikor világossá válik, hogy parlamenti választásokon többségből kisebbség, kisebbségből többség lehet. Az MDF ezt kívánja, ezért küzd.

- Haraszti: Abban teljesen egyetértek Szabad Györggyel, hogy a nép azokat fogja megválasztani, akiknek a politikájával egyetért. Mi is azt szeretnénk, ha erre minél előbb kerülne sor. És azért kezdeményeztük ezt a népszavazást, hogy a parlamenti választásokat ne húzzuk el egy több fordulós elnökválasztási procedúrával, azért kezdeményeztük ezt a népszavazást, hogy valóban minél előbb megvalósulhasson a demokrácia immáron nem főpróbája, hanem előadása a szabad parlamenti választások anélkül, hogy azelőtt itt több főpróbát kelljen tartanunk az elnökválasztások kérdésében. ---

Telefonszámok: ---

(népszavazás éjszakája)

- (Bocskay Zsolt jelentkezik a Felszabadulás térről) Fiatalok kb. ötvenen vannak, ünneplik a szavazás eredményét, közben röplapokat is osztogatnak. Az olvasható: Döntsön a nép! --- Itt van Barát Gergely a FIDESZ választmányának tagja, itt teljes az ünnep.
- Számunkra az volt a legfontosabb, hogy elmenjenek az emberek szavazni és érezzék át azt, hogy végre először szavazhatnak valamiről, amiről mi kérdezzük meg őket és ők dönthetnek. Úgy néz ki hogy döntöttek és elmentek szavazni. ---
- Bocskay: Én elmentem az Arany János u. 10-be, úgy tudom, hogy ott van a kiskazda pártnak az irodája. Minden be van lakatolva még a harmadik emeleten a liftből sem tudtam kiszállni. - De Barát Gergely valamit tud mondani.
- A Kiskazda pártról nem igazán, de mi itt állunk most is több mint ötvenen fákláyyakkal a Felszabadulás téren, és úgy érezzük, hogy megnyertük a szavazást, mert eljöttek az emberek, szavaztak. ---
- Rapcsány: Kérdések, amelyek Hardy Péterhez a külügyi Intézet igazgatójához szólnak. Kedves hallgatóink küldték ezeket: Mikor alkalmaztak először általában a világon elsőként népszavazást, hol, ennek a történetét? --- Ha nem lesz igazi baloldali párt, akkor mit fog ehhez szólni a baloldali Európa? ---
- Tóth András az MSZP képviselőjében: - Egy megjegyzésem lenne. Én azt hiszem, hogy az Szoc. Internacionáléhoz való csatlakozás mindenféleképpen egy folyamat. És Európában vannak olyan országok, ahonnan nem egypárt, hanem több párt is tagja a szoc.internacionálénak, tehát én úgy vélem, hogy a Szoc.Inter. jelenlegi döntése, egy folyamatnak egy stációja.
- Üdvözlöm a stúdióban Tamás Gáspár Miklóst, aki ahófuvasban megérkezett. --- Fújd ki magad. ---
- Egy hallgató azt kérdezi Hardytól, az amerikai elnökválasztáson milyen arányú a részvétel, és hogyan bonyolódik? ---

(népszavazás éjszakája)

- Másik hallgatói kérdés: A svájci népszavazáson milyen arányú a részvétel? ---

- Külföldi tudósítók jelentései olyanok voltak mint ami várható. Bonn, az NSZK természetesen a CS-val a Berlinifallal, van elfoglalva, figyelik. - Moszkva is különösen figyel, és majd akkor kommentárja, amikor kommentálni szokták az ilyesmit.

- (Hardy elmondja, hogy különböző külföldi tudósítók milyen kérdésekkel keresték meg. - Pld. a BBC tudósítója azt kérdezte, hogyan rontja-e ez a népszavazás Pozsgay államminiszter esélyeit az esetleges elnökválasztáson vagy nem. Nagyon kevesen érdeklődtek az iránt, hogy t.képpen miért is kellett ezt a népszavazást megtartani)

- Schmidt Péter alkotmányjogász is kapott egy sor kérdést. De most hallgassuk meg a nem bpesti stúdiókat sorra, hiszen mindegyiktől kértük, hogy maradjon. - Kezdjük Szegeddel, Bolgár Gyula.

- Stúdióknak vendégei vannak és már régóta várnak. - A szegvári népszavazás bojkottjára felszólító röpiratokat ki fogjuk nyomozni, ki fogjuk deríteni, hogy mi történt, hogy történt. A helyszínen járt Veres Antal, a Csongrád megyei választási elnökség tagja.

A stúdióba hozta azokat a röpiratokat, amelyet a helyszínen talált. T.képpen mi történt, mert annyit elmondott, hogy nem egészen úgy zajlott le ez a tegnap délelőtt 11 órakor provokációnak minősített nem tudom, hogy minek nevezzem. Hanem másképp.

- Veres Antal: A hírt először a délelőtt folyamán kaptuk telefonon. Az értesítést a szegvári tanácstól küldték, melynek értelmében úgy szólt az értesítés, hogy az MDF Mindszenty szervezte által kibocsátott röplapokat szórtak szét autóból. Az igazság valójában az, ami délután derült ki, hogy a röplapok szórását senki nem látta. Biztosat nem tudtak mondani, hogy honnan kerültek a röplapok az utcára, amikor a tanácsházán dolgozó személyek közül reggel reggelizni mentek át a vendéglőbe, akkor tapasztalták azt, hogy néhány röplapot az utcán fújt a szél.

(népszavazás éjszakája)

- Most néhány röplapról volt szó, vagy többszáz?

- Nem, ez nem felel meg az igazságnak, a valóságnak. Néhány röplap volt az utcán, találkoztam a Mindszenty MDF képviselőjével Fekete Zoltánnal, elmondta, hogy összesen kétszáz egynehány röplap, amelyet határozott állítása szerint még pénteken éjjél előtt elhelyeztek Mindszent, Szegvár és M..... községek területén.

- Most milyen következtetést vonjunk le ebből itt a stúdióban?

Ill. mennyire érdemel fokozottabb figyelmet? - Tamás Gáspár Miklós.

- Én azt mondom, hogy ha az MDF helyi szervezetének vezetője azt állítja, hogy elhelyezték, én elfogadom, nem hiszem hogy szükséges volna ezzel különösebben foglalkozni. --- EGYetlen szervezet sem vállalhat felelősséget minden helyi szervezeteért. Másrészt pedig ha a helyi vezető, MDF vezető ezt mondja, szavaiban nincs okunk kételkedni.

- Mi újság még Szegeden?

- Dobozi Levente a másik vendégünk, róla annyit érdemes tudni, hogy júliusi-augusztusi pótválasztásokon ő indult és a vesztesek között végzett, de ezeket a manipulációkat külső-belső mozgásokat ő átélte. - Napokkal ezelőtt mondta, hogy itt a megyében, de az országban is v.szinűleg lesznek olyan folyamatok, amelyeket majd provokációnak minősítenek.

- Dobozi: Én magam is úgy ítélem, mint a stúdióvendégek, hogy ezeknek a röpolapszórásokna, vagy állítólagos röplapszórásoknak vagy állítólagos röplapszórásoknak nem szabad túl nagy jelentőséget tulajdonítani. Ez t.képpen benne van, ha szabad ezt a kifejezést használnom, a bugyiban. De ez nem hiszem hogy bárkit komolyan befolyásolna. Úgy vélem, hogy nem ez fogja eldönteni nem ez döntötte el a választásokat. Ettől függetlenül merem remélni, hogy a nagyválasztásokon, már tisztább és kristályosabb lesz. ---

- Tamás G. Miklós: Én kétségtelenül nem hánynám a szemére egy politikailag tapasztalatlan politikai aktivistának egy választóközrztben hogy ha esetleg valami hibát követ el. --- Pld. én a legkomolyabban kifogásolnám azt, hogy az..... ^{agitációs} tilalom alá

(népszavazás éjszakája)

eső periódusban szombaton a MAGYAR NEMZET-ben Kulcsár Kálmán igazságügyi miniszter, a törvényesség legfőbb őre nyilatkozik a népszavazás ellen. Nem tudom, hogy ez az ő hibája, vagy az újság szerkesztőségének a hibája, mert ő adhatott úgy interjót, hogy nem tudta, hogy a lap szombaton jelenik meg. Mindenképpen egy miniszter és országos napilap szerkesztősége követte el ezt a hibát. Ez viszont nem megengedhető, ilyen elnézéssel nem szabad élnünk, tehát hogy ha szegvári MDF-sek jóhiszeműen a határidő után szórtak volna röplapokat én még azt sem kifogásolnám súlyosabb. Az ilyen dolgok viszont nem megbocsáthatók.

- Rapcsányi: --- A tájékoztatón szó esett arról, hogy a Népszabadság, az általa említett Magyar Nemzet ill az MSZMP új hetilapja a Szabadság megsértette a törvényt. Erre vonatkozólag az országos választási bizottság álláspontja az volt, hogy nem jogosult, önmagát nem érzi jogosultnak, hogy ilyen jellegű törvényt sértések ellen fellépjen, ezért a bizottság kezdeményezi, hogy az országgyűlési képviselőválasztásig ezt a kérdést jogilag rendezék. --- Úgy hajnali három órakor kaphatnék egy sajtószemlét, hogy mi lesz a reggeli újságban ebben a témakörben? ---

- Szolnok: - Benkő Imre. --- Minden jelentés beérkezett Szolnok megye központjába 425 körzetről. Ebből most 93-at itt helyben kiemelték, a mi az összes választási jogosult 21,9 %-a és értékeltek. Itt helyben számítógépen. Ez azt jelenti hogy ez alapján tehát 67 ezer választó igenét és nemét adták össze. Ez azt jelenti, hogy 54,4 %-a megjelent Szolnok megyei választópolgárai közül. Érvénytelen átlagosan 8-10 %. Az első kérdésre adott igen nemek aránya gyakorlatilag 50-50 %. - Ez a legfrissebb hír. ---

- Nyiregyháza - Ágoston István: Megelőzőm a kérdésed, nekem vagy egy kefelevonatom. Van egy 200 jegyzőkönyvből egy olyan saccunk, amit így mondok hogy sacc, hogy 7 % érvénytelen a szavazásnak. Az még továbbra is fennáll, hogy a munkásőrség létre vagy nem létre adták a legtöbb helytelen érvénytelen szavazatot, sőt volt aki ki sem töltötte. - ez a 7 % ez így értendő. Pld. a Büntetés-végrehajtási intézetben lévő őrizeteseink és előzeteseink szavaztak Nyiregyházán, ez megtörtént, kialakítottak

(népszavazás éjszakája)

nekik egy törvényes szavazóhelyiséget, nyilvánvaló hogy arra gondoltak hogy az őrizeteseik és az előzeteseik nem mehetnek haza. --- Kimaradtak a névjegyzékből sokan, sőt a betegek nem kérték a szavazó urnákat Szabolcs-Szatmárban. --- Holnapi ujságból: Ujcsászáriban már pld. előre feltérképezték, hogy kik azok, akik ágyban fekszenek és kívánnak szavazni. ---

H í r e k :

1.00 h

Novotny: Ugyan 15 perccel ezelőtt ismerem már a 22,6 %-os adatot, de a szabályainknak megfelelően csak 1 órakor mondhattuk ezt be. Mármint erre kérte az Országos Választási bizottság. Hiszen a márcsak gyéren jelenlévő sajtó képviselőinek is egy órakor hozták tudomásukra ezt. Tehát 22,6 %-os mintánk van 19 területről. (15 perce) Itt 58,1 a részvételi az arány 3,5 % az érvénytelen szavazatok száma , 54,6 %- az érvényes. Csak az országgyűlési választások után kerüljön-e sor a köztársasági elnök megválasztására, 48, 1 % az igen, 51,9 a nem. - A pártszervezetek kérdésében 94,8 igen, az MSZMP vagyonnal 95, - a munkásőrségnek 94, 5 %. Pestmegyéből nem kaptunk egyáltalán adatot. Éppen azt mondták a bizottsági tagok, hogy a 10 cm-es hóvihár Pest megyét érinti a leginkább. Ha összehasonlítjuk ezt a 22,6-ot a 10,9-cel vagy az 1,8-assal, akkor mindenféleképpen látni lehet a nem szavazatok csökkenését, vagy az igen szavazatok növekedését az első kérdésnél. ---

(A további hírek ismétlés) ---

-

- Folytatjuk a stúdiókkal való beszélgetést.
- Pécs - Kovács Zoltán: Pécs díszdoktora lett Lothar Späth a NSZK Baden- Württemberg tartomány miniszterelnöke. Ezt ma este tudtuk meg. --- (A tudósító felvet egy kérdést: Sokan nem tudtak szavazni, akik áttelepültek Magyarországra).
- Tamás G.M: Ez olyasmi amivel magam is találkoztam, sok Erdélyből és máshonnan áttelepült - magam is erdélyi vagyok - sok

(népszavazás éjszakája)

ilyen embert ismerek, kérdezett meg, hogy hogyan lehetne szavazni, nagyon szerettek volna résztvenni. Erre törvényes lehetőség nincsen. --- (Egy Erdélyből áttelepült szociológusnő mondja el problémáját és több sorstársa problémáját, akik magyarnak érzik magukat és nem szavazhattak, miután állampolgárságuk nincs) - (A problémával kapcsolatban nyilatkozik Schmidt Péter alkotmányjogász.)

- Tamás G.M.: Én azt hiszem egy ilyen esetben, amikor szavazhatott szabadon Magyarország népe, a külföldön tartózkodóknak a konzulátuson lehetővé kellett volna tenni a szavazást. De ezt egy hibának tartom nem bűnnek.

- Hardy: (Az Egy.Államok-beli szavazási helyzetről beszél.)

- (Pécsi tudósítás) Hangyár János kaposvári állandó tudósítónk készítette a felvételt és szombaton a magyar parasztszövetség tartott egy nagygyűlést, ahol POZSGAY Imre volt a szónok.

- És ez vihart kavart?

- Igen. Elsősorban azért, hogy vajon mennyire etikus több mint 24 órán belül a moratórium kérdése alapján hogy politikai nagygyűlésen ahol a szónok azt mond és úgy mondja, ahogy az egyéni, netán az vallási felekezete ezt elkívánja, hogy akkor vajon ez befolyásolja, vagy nem befolyásolja a szavazókat. ETikailag vagy jogilag. - (És most hallgassuk meg a felvételt.)

- Dr. Miklós Endre a Somogy megyei választási bizottság elnöke. Önök egy javaslattal fognak élni az országos választási bizottsághoz.

- A tegnapi nap folyamán Kaposvárott két politikai jellegű rendezvény volt. Egy MSZMP pártkongresszusra történő előkészület, szerveződés, és a másik pedig a parasztszövetség által szervezett, ún. földről vagy politikai jellegű, bár tudományos jellegű volt, jellegű fórum. A bizottság úgy látja, hogy ezeknek a tanácskozásoknak nem lett volna szabad megtörténni.

- Én mind a kettőn ott voltam és mind a kettőn kijelentették, hogy a választással kapcsolatban nem hangzik el egyetlen szó sem. És ehhez tartották is magukat. Ennek ellenére azt javasolják,

(népszavazás éjszakája)

hogy ne legyenek ilyen politikai jellegű gyűlések?

- Igen. Továbbra is azt javasoljuk, mert a személyek megjelenésével, a személyek szereplésével is befolyásolhatják az utolsó pillanatban, amikor már tilos, a választás kimenetelét. Ezért továbbra is fenntartjuk azon indítványunkat, a választást megelőzően 24 órával semmiféle politikai rendezvény ne legyen a megyében ill. az országban.

- Gondolom itt elsősorban a parasztszövetség gyűlésére gondolnak, ahol megjelent pozsgay Imre?

- Mindkettőre egyaránt, mindennemű politikai rendezvényre gondolunk. Nem tudjuk elképzelni, hogy maga a rendezvény megtartásával ne történjen olyan politikai jellegű informálódás, ami már esetleg az agitáció mértékét is kimeríti.

- Az SZDSZ képviselője Pogány Gábor. - Ön a bizottság tagja.

- A választási törvény 12.szakaszának második bekezdése azt mondja, hogy a szavazást megelőző nap nulla órájától választási kampányt folytatni tilos. Most a kampány szónak az értelmezése meglehetősen viszonylagos, és én az előttem szóló elnökúrnak a véleményét teljes mértékben osztom azzal, hogy t.képpen minden olyan politikai rendezvény a kampány szónak egy kissé kiterjesztett értelmezésébe beletartozik, ahol a választásokban érdekelt személyek vagy pártok, a szavazó polgárok előtt magukat, programjukat vonzónak tüntetik fel. És ez sz. érintem a választást megelőző 24 órába már ne férjen bele.

- A november 25-i szombati MAGYAR NEMZET-ben olvashatjuk, hogy Kulcsár Kálmán Szegeden járt és ott kifejtette véleményét a népszavazásról. Többek között azt mondta, hogy felesleges dolognak, politikai felelőtlenségnek tartja a népszavazást. Itt még egyéb mást is ír az újságíró, de úgy gondolom, hogy nem az a gond, hogy pénteken Kulcsár Kálmán elmondta a véleményét a népszavazásról, hanem az, hogy a MAGYAR NEMZET-ben ez szombaton megjelent. - Önök ezt hogyan látják. -dr. Rózsa Ferenc a választási bizottság titkára.

- A választási törvény 12. szakasz 2 bek. ez az eset is beletartozik. Ha dr. Kulcsár Kálmán 25-ét megelőzően tett ilyen nyilatkozatot, a nyilatkozat megtételnek az időpontjában az ő álláspontja helyes volt, ezért a sajtót kell elmarasztalni, akinek egyébként tudni kellett volna arról, hogy a választási

(népszavazás éjszakája)

törvény említett rendelkezése alapján a szombati sajtóban ez hírként nem jelenhetett volna meg, mert ez a választási kampány hatáskörébe tartozandó dolog. A törvény az említett módon tiltja.

- A kérdésnél nekem az volt egy kicsikét meglepő, ugye már volt erről a MAGYAR NEMZET cikkről szó a korábbiakban, és ha jól értelmeztem a választási bizottság nem foglal állást az ügyben, vagy nem tartja magát kompetensnek, akkor vajon miben tartja magát annak, ha nem egy ilyen kézzelfogható kérdésben?

- Tóth András - MSZP: --- Én azt hiszem, hogy a választási bizottságoknak valójában egy feladata van, hogy a törvényhez képest, a törvény szelleméhez, betűjéhez képest a történéseket minősítse, és én úgy vélem, hogy ennek megfelelően joggal véli úgy a választási bizottság, hogy a kampánnyal kapcsolatos eléggé nehezen megítélhető kérdésekben valóban a bizottságnak kompetenciája nem biztos hogy adott. --- Miután itt Pozsgay Imre személye felmerült egy kaposvári nagygyűléssel kapcsolatban, nyilván én azt hiszem, hogy Pozsgay Imrét abban megvédeni, hogy ő törvénytisztelő állampolgár és politikus, nem hiszem, hogy az én tisztem, de mindenféleképpen úgy vélem, hogy enyhén önkényesnek tűnik a választási kampány kiterjesztő értelmezése, hiszen ilyen alapon bizonyos politikusoknak ebben a 30 órás moratóriumban, hogy a nyilvánosság előtt meg se jelenhetnének, számomra az képtelenség lenne.

- Bécsből hívom Földvári Zsuzsát. ---

- (Az osztrák polgárok érdeklődéséről beszél a magyar ügyek iránt.)

- (A pécsi tudósító kér szót): Csupán annyit, Tóth András azt mondta, hogy politikailag megjelenik vagy nem jelenik az számít vagy nem számít. Én azt kell hogy mondjam, mint vidéki, igenis számít. Hiszen én ott voltam szeptember 29-én a fegyveres erők napján Baján, a Béke téren, ahola katonák a díszszázadot és utána politikusok, mármint a helyi politikusok idézték őt. Tehát ott tényező valóban egy Pozsgay Imre megjelenése és megnyugtatom Tóth Andrást, hogy Pozsgay Imrének vidéken nagyobb esélye van köztársasági elnökjelöltnek mint bárk i másnak, de ha valaki kimegy a foci pályára és mezzbe megy ki, nevezzük ezt nagygyűlésnek, akkor az már meccs.

(népszavazás éjszakája)

- Schmidt: (Az alkotmányjogász a népszavazás jogi oldalát világítja meg és példákat állít - mi a kam pány és mi nem az?)

TAamás G.M: Úgy gondoltuk, hogy kialakult egy konszenzus abban, hogy azok akik most elnökválasztást kívánnak, a népszavazásig futó politikai periódusban önmegtartóztatóan fognak viselkedni. Ez a reményünk nem vált be. Igen kemény korteskedést folytattak önmaguk mellett az összes jelöltek. Kivéve Rácz Sándort. És meg kell mondanom, hogy ez rendkívül helytelen, etikátlannak érzem. Ez a Pozsgay-féle beszéd ez talán még úgy sem állja meg a helyét, én nem tudom mit nevezünk itt .. törvénytisztelő magatartásnak. ---

- Bolgár Györgyöt hívom New Yorkból: --- Van-e valami előzetes (a népszavazással kapcsolatban?)

- (Pld. a NYT egy külön rovatot nyitott azzal a címmel, hogy Tömegzúgás K-Európában. És naponta 2-3 teljes oldalon foglalkozik a k-európai országokban zajló eseményekben és ebben szinte minden nap van Magyarországról. - A tudósító elmondja, hogy az amerikai vélemények szerint Magyarországon felerősödött az antiszemitizmus, ami az ellenzéki pártok között is ellentéteket okoz.)

- Háromnegyed kettő múlt 5 perccel. - Novotny Zoltán legújabb jelentését várom.

- Novotny: A Tv-ban éppen Eörsy Mátyás mondja a legfrissebb eredményeket. Bejelentem, hogy mellettem van az Országos Választási bizottság tagja. - 36,1 %-nál 57,6 %-ban szavaztak, 54,3 % érvényes. - Még kiélezettebb a verseny, az első kérdésre adott válasznál igenre 48,5, nem 51,5 % - tehát az iménti 3,8 -es olló 3-ra szűkült. 94,9 a másodikra, 95,1 a harmadikra, 94,6 a negyedekre az igen szavazatok számok. - És akkor Áber János, akitől én 20 perccel ezelőtt azt szerettem volna megkérdezni, hogy az országos választási bizottság tagjait lótnak-futnak itt. Ennyi a munka?

- Nemcsak ennyi a munka, most éppen azért csúszott ez a 20 perccel korábbra ígért beszélgetés, mert egy konkrét ügyben állást

(népszavazás éjszakája)

kellett foglalni. ---

- 20 perccel ezelőtt eltűntek az országos választási bizottság tagjai, magukra zárták az ajtót, (elárulhat nekünk valamit hogy mit kellett gyorsan tanácskozni, megvitatni)?

- Igen, itt a probléma már nem elszőr az igazolással a... szavazással kapcsolatos, és konkrétan az, hogy nemcsak az hogy nem kaptak egyesek igazoló cédulát, ill. nem tudtak arról, most konkrétan a szavazás módjáról van szó, hogy olyan formában is engedélyezték a szavazást, mondjuk un. méltányossági alapon, amikor nem rendelkezett valaki igazoló cédulával. Ez az új fogalom, amit itt az egyik területi bizottság bevezetett, hogy méltányossági alapon történő igazolás, szavazás, ez teljesen törvénytelen, a törvény ez nem szerepel, de ilyen szempontból egy ilyen kiterjesztő értelmezés nyilvánvalóan nem volt helyénvaló.

- Tehát ez azt jelenti, hogy azon a területen, ahol méltányossági szavazás alapján vettek figyelembe valamit ezt most újra kell számolni és a méltányosságit törölni.

- Ennél bonyolultabb a dolog. A méltányossági szavazásnál ugyanis egy olyan fogalmat dobtak be, ill. zárójelben mondták, hogy több megoldás is van, hát mi visszaadtuk ezt a megyei, területi választási bizottságnak, hogy ha ő több tud válaszadási lehetőséget erre a problémára akkor ezt oldja meg. Kíváncsian várjuk a megoldási lehetőségeket és v.szinűleg hogy ebben végleges álláspontot és jogorvoslatot majd az országos választási bizottság a jegyzőkönyvek ideérkezése után fog mondani.

- (Áber János a FIDESZ tagja. - Azt kérdezi a riporter, hogy mennyire tud objektív maradni és mikor bujik ki a FIDESZ-es?)

- Én azt gondolom, hogy a szervezeti érdekeken minden résztvevő túl tudott emelkedni, ebben már a kezdet kezdetén megállapodtunk, hogy végül is nekünk a feladatunk a törvényességnek a biztosítása. Azt hiszem, ha ennyiből is jó ellenérdekű felek vannak a bizottságban, hogy így nem érhet bennünket az a vád, hogy valamilyen formában részrehajlóak lennénk, hiszen a másik ellenérdekű fél kontrolálhatja a munkát. ---

(népszavazás éjszakája)

H í r e k

2.00 h

A z Országos Választási Bizottság közlése szerint a szavazó-helyiségek 36,1 %-ból beérkezett jegyzőkönyvek alapján a következő adatok állapíthatók meg: A szavazatok 54,6 % érvényes. A népszavazáson feltett első kérdésre 48,5 % voksolt igennel, 51, 5 % pedig nemmel.

Külföldi jelentések: ---

- Az eddigiek alapján, akik velünk voltak azok tudják, hogy a legutolsó jelentés szerint 36, 1 %-os szavazati arányt figyelembe véve az első kérdésre igent mondtam 48,5 %-ban és nemet mondtak 51,5 %-ban. --- Trebits Péter hol vagy?

- Itt vagyunk az Emkétől nem messze. J ártuk a várost és figyeltünk. --- (Egy plakátragasztó véleményét ismertetik. A fiatalember 2 éve települt át Magyarországra Erdélyből)

- Rapcsányi: --- Pécsnél hagytuk abba.

- (Lapszemle a Dunántúli Napló mai számából - ezenkívül egy hallgató kérdezi, mikor kerül sor a köztársasági elnökjelöltek bemutatására a Rádióban? - amennyiben a szavazás ezzel az eredménnyel végződné.) --- (Lejátszásra került egy Pécssett felvett riport.)

- Még a népszavazás előtt nméhány nappal föllángolt a vita Pécssett, hogy a megyei és párt napilapban miképpen jelenjenek meg a fizetett hirdetések. Erről mi a véleménye dr. Szelestey Györgynek, az MSZP városi irodája képviselőjének.

- Népszavazást megelőzően t.képpen országos és helyi propaganda kampány indult meg, ennek volt egy munkamegosztása, hogy mit teszenk a központi szervek és mit a helyiek. A központi szervek

(népszavazás éjszakája)

és mit a helyiek. A központi szervek a TV-ban, rádióban hirdetésekkel tettek közzé, plakátokat készítettek, ill. és ide szerettem volna kitérni, valamennyi megyei lapban egységes hirdetést, fizetett hirdetést tettek közzé. A Dunántúli Naplóban közzétett hirdetést nem megyei, hanem a városi pártiroda tette közzé, hanem a központi propaganda-kampány részeként jelent meg. ---
- (Az SZDSZ helyi képviselője elmondja gondjaikat a megyei párt napilapban megjelentetett fizetett hirdetéssel kapcsolatban.)

- (Az MSZP és a SZDSZ stúdióvendégek elmondják véleményüket arról, hogy miért húzódozott a Dunántúli Napló - végül is megjelentette - az SZDSZ hirdetésének közlésétől? - Ezenkívül elmondják tapasztalataikat a kampánnyal kapcsolatban.)

- Rapcsányi: Kovács Zoltán kérdezte, hogy még itt van-e Schmidt professzor úr.

- Igen. Dr. Ásányi Lajos a pécsi Városi Tanács tisztségviselője az előbb telefonált. Ott nemcsak az adatok feldolgozásával foglalkoznak, hanem - és ezt külön köszönjük nekik, hanem a háttérben minket figyelnek. - Összetett kérdés, ami ugyanarra a pontra lyukad ki. A jövőben az állami apparátust hogyan kívánják megfizetni, egyáltalán kinek lesz a feladata a népszavazásokat..... és a pártok vajon fizetnek-e a tanácsnak, vagy a koránynak, mert ezek alapján lehet, hogy bárki bármikor kezdeményezhet népszavazás aláírásgyűjtést, és akkor valakinek megint ez meg kell csinálni.

- Schmidt professzor válaszol a kérdésre, de konkrétumot nem tud mondani. (MONIT)

-

- Rapcsányi: Miskolcot hívom.

- A legutolsó eredmények alapján 36,1 %-os eredményről számolhatott be Novotny Zoltán már a mi a legfrissebb eredményeket illeti. Sajnos sokkal rosszabb eredményekről tudok számot adni Bosod-Abauj-Zemplén megyéből. 910 db jegyzőkönyvet várnak és csak 230 érkezett

(népszavazás éjszakája)

meg eddig. Ez még a 30 %-ot sem éri el. A távolságok miatt. Sátoraljaújhely, Szerencs, Sárospatak, ill. Ózd térsége hiányzik.

- Akkor kétharmada hiányzik.
- Bizony-bizony.
- Van valami sugallatod, hogy alakulhattak a szavazások?
- Sajnos erről nem tudtak tájékoztatni bennünket, azt mondták egyszerűen, hogy betáplálják a gépbe és ebből úgy nekik nem jön ki eredmény, ami egy részeredmény lehetne. Lehet hogy tartják magukat a korábbi utasításokhoz, telexekhez. Reggel biztos, hogy részletesebb adatokkal tudok szolgálni. Egyébként csaknem 23 órával ezelőtt reggel 6 órakor, amikor megszólalt Diósgyőrben a diósgyőri Gépgyár és a Lenin Kohászati Művek éjszakás műszakját hirdető duma, akkor ott beszélgettem én kohászokkal, hengerésszel, kormánypadossal, érdekes mód és ebből lehet következtetni, mindegyik munkás úgy fogalmazott, hiába volt éjszakás, de akkor is elmegy és szavazni fog. Tehát a diósgyőri összkép ez. --- Találkoztam többek között Szűcs ERIKÁVAL, az MSZMP volt Borsod-Abaúj-Zemplén megyei gazdaságpolitikai titkárával is. És ha már a magnetovon kéznél volt miért ne beszélgettünk volna.

- Szűcs: Most éppen szavazatszámláló bizottsági tag. Megkerestek az elvátrsak a városi pártbizottságról és kérték, kerestek MSZP tagokat, akik jelentkeznének.

- Milyen az összetétele pld. az ön szavazókörének?

- Van benne egy SZDSZ-es kollega, van benne népfrontos, tanácsidolgozó, MSZP-s, független vállalkozó állampolgár.

- A korábbi megyei pártbizottság titkárar hogyan vélekedik, hogy végre ezt is elértük? Mármint a népszavazás időpontját, vagy másként vélekedik? Mert hiszen olyan kérdések is szerepelnek a szavazó lapon, amik mondjuk a korábbi életéből egyszerűen közeli érinti.

- Én úgy gondolom, hogy maga ez az aktus ez a népszavazás bár az állampolgároknak úgy tűnik, hogy nagyobb az érdeklődés mint amire előzetesen néhányan számítottak, végül is olyan kérdéseket feszeget, amelyek közül már néhány le van futva, a másokban pedig nekem az az érzésem, hogy ragaszkodni fognak az állampolgárok

(népszavazás éjszakája)

vagy azok többsége, hogy ők válasszák meg a köztársasági elnököt. Én úgy gondolom, hogy ez se nem végre, se nem sajnos. Így hozta az élet. Összejött annyi aláírás, ami szerint a népszavazást ki kellett írni. Én annak örülök, hogy ezt fegyelmezetten veszi tudomásul mindenki és leegyettesen tesz állampolgári kötelezettségének. ---

-

- Novotny (parlamentből - 2. 55 h)

37, 1-nél vagyunk. 57,6 % a szavazók aránya, 54, 3 érvényes.

Igenekre az első kérdésnél 48, 6 - a nemekre 51,4. 2,8 az olló.---

-

-(Kovács Zoltán beszélget Novotnyval és elmondja, hogy hogyan működik a berendezés. - Csak két postai hiba volt, amit gyorsan tudtak korrigálni. A számítógépek működnek. ---)

-

H í r e k :

3.00 h

Külföldi híryanag: ---

-

(A Parlament Vadásztermében tartózkodó szakemberekkel, illetékesekkel technikai és pénzügyi megbeszéléseket folytat Novotny a népszavazással kapcsolatban - Elmondják, hogy a gépkocsiba rakják a megyei tanácsoktól megfelelő kíséret mellett a jegyzőkönyveket és itt a parlament épületben úgy délelőtt 10 óráig fizikailag is megérkeznek a szavazóköri jegyzőkönyvek és kezdetét veszi egy újbóli feldolgozás. Kb. négy órát késik a feldolgozás - időjárási körülmények miatt. Telefonon is be lehet mondani az adatokat, de meg kell ismételni valami hiteles módon, az előrejelzésben esetleg segít, de végleges eredmény kimunkálásában semmiképpen).

(népszavazás éjszakája)

- Győr - Nagy István: - Győr-Sopron 64-65 %-os részvételi arány volt. Az első kérdésre 45-50 %-ban igennel válaszoltak. - Ez egy megközelítés. Vas megyében 60 %-os volt a részvétel. Fejér megyében állandóan foglalt a telefon. --- Zalában nem készítették még összesítést, Veszprémben pedig azt mondta a területi választási bizottság illetékese, hogy a BM választási irodája azt mondta nekik, hogy nem adhatnak részeredményeket. ---
- (Kántor Antal a ménfőcsanakai plébánus összehozta a Krisztus király napját és a népszavazást.) ---

-

- Kedves hallgatóink negyed 4 múlt 4 perccel. --- Hátra van még a nem bpesti stúdiókból Kazinczy Károly, ill. Debrecen.
- Én annyit tudok mondani az eredményről, hogy nem tudok mondani eredményt, ha van idő két riport meghallgatására, akkor a másodikból ki fog derülni hogy miért. - Előzetesen annyit, hogy Debrecenből még nem érkezett be minden jegyzőkönyv, viszont a megye legtávolabbi településéből is megérkezett már. Ennek v.szinűleg az az oka hogy a debreceni választó körök sokkal nagyobbak voltak. Nos az első bejátszás --- egy kis vitára inspirálhatja a stúdióvendégeket. Filep Tiborral beszélgettem, a ki a Hajdu-Bihari napló munkatársa és délelőtt a nem debreceni szavazókörök jó-résztét végigjárta. ---
- Rapcsányi Köszöntöm a stúdióban Kőszeg Ferencet (SZDSZ), aki ugyancsak ügyvivője az SZDSZ-nek (felsorolja a többi résztvevőt).
- (A riportalany elmondja, hogy az emberekben még éltek a régi reflexek, hogy muszáj szavazni, jó rajta minél előbb túljutni. Az emberek akiket megkérdeztek, hogy mi a szavazás tétje, első-sorban az SZDSZ reklámokat tv-ből, rádióból adták vissza. --- És az emberek t.képpen nem tudják, hogy mire szavaznak. --- Beszámolnak a technikai lebonyolításról. ---)
- Rapcsányi: (Tamás G.M.-től és Kőszeg Ferenctől k érdezi, hogy a reklámszövegeket ki találta ki?)
- Kőszeg: .--- nem tudom megmondani ki találta ki. (Az előkészí-

(népszavazás éjszakája)

tés során egy ilyen többek részvételének eredményeképpen alakultak ki a jelszavak. Magyar Bálint, Pető Iván, Kis János, Tölgyessy Péter minden bizonnyal részesei voltak ennek.) Utólag el tudom árulni - nem tartozik ide - hogy a BESZÉLŐ címet annak idején 1981.-ben Iványi Gábor találta ki, ugyancsak egy ilyen ötletroham közepette. ---

- TAMÁS GÁSPÁR M (elmondja, hogy a riporter az előző riportban sokkal naívvabb mint akikről - a vidéki választók - beszélt. A választóknak, akiket idézett teljes mértékben igazuk van. Ők valóban teljes mértékben arra szavaztak, hogy új kormány, új rendszer legyen, hogy a múlt ne térhessen vissza.) ---

- Még egy dolog van amit szeretnék tolmácsolni: a Szavazatszámláló Bizottsági tagok kértek meg annak közlésére, hogy ezt a munkát ők díjmentesen, társadalmi munkában végzik. Ugyanez vonatkozik a választási szervek munkájára is. ---

- A népszavazásnak egyetlen eredménye van, ez az országos eredmény. A népszavazás országos jellegű, tehát ennek nincsenek ugyanvezett helyi vagy részeredményei. A népszavazás eredményét a jogszabály szerint pedig az országos választási bizottság teszi közzé. Ennek egy merev értelmezése t.képpen kizárja azt, hogy helyi adatokat tájékoztató jelleggel is közölnek. Ennek az országos választási irodának az a kása egyértelmű, hogy bizonyos megyék ezt betartják-e vagy sem, ez mit sem változtat azon, hogy az előírást be kell tartani.

-

- Kazinczy Károly - Debrecen (Szabály ide-szabály oda, egy hallgatónk megszerezte az egyik szavazó... eredményét. Az igazság tartalmáért persze nem vállalok felelősséget. Ő szerinte az első kérdésre 139 igen jött abba a szavazókörebe, 186 nem és 9 volt érvénytelen. A többi egyértelmű, hogy az igen szavazatok voltak elsőprő többségben. ---

- Rapcsányi: Köszönöm a hosszú türelmeteket. --- (8 perc múlva 4 óra) Mi újság a parlamentben?

(népszavazás éjszakája)

- Az az érzésem, hogy az utolsó jelentést adjuk innen. A legközelebbi az ki tudja mikor következik. És nem lehetetlen, hogy az már a 100 %- a legközelebbi. Most ugyanis 69,5 %-os. Szavazatra jogosultak közül 58 %-ban járultunk az urnákhoz, 54,8 az érvényes, 3,2 érvénytelen. - Az ollótovább szűkült. Az igen 49,5 %, a nem 50,5 %. ---

- Csiba: (Megköszöni a sok társadalmi aktivistának a közreműködését akik segítették az első magyar népszavazásnak a lebonyolítását. - beszámol a 24 óra alatt folytatott munkájukról) ---

- Tamás Gáspár M. - Búcsúzóul annyit mondanék, hogy ha az eredmény ilyen szoros marad, akkor és mondjuk így marad szoros, akkor én az elnökjelöltek helyében meggondolnák, hogy induljak-e.

H í r e k : 4.00 h

Külföldi jelentések:

- Rapcsányi: Maradt egy kis paksaméta kérdés, amelyet a kedves hallgatók küldtek hozzánk a telefonunkon. A kérdések javarsézt olyan válaszdót kívánnak mint Schmidt Péter professzor alkotmányjogász. És most egy kicsit tanulunk alkotmányt a professzor ur segítségével. (Milyen kötöttségei vannak külföldön az elnöknek és milyen Magyarországon? - Hasonló, a köztársasági elnökkel kapcsolatos kérdésekre válaszol a professzor.)

- Rapcsányi: Köszönöm a válaszokat Schmidt professzor úr és köszönöm a vendégeknek, akik itt voltak velünk a stúdióban a népszavazás éjszakáján. - A legutolsó hír: az első kérdésre vonatkozó arány 49,5 %-os az igen, 50,5 % a nem. Egymáshoz közeledő tendenciát mutat. - Hosszú műsorunk amely tegnap este 9 órakor kezdődött munkatársai köszönnek önöktől. - A műsort vezette Rapcsányi László.